

ЕЗИК
ЛИТЕРАТУРА

Научно филологическо списание
София

Print ISSN: 0324-1270

Online ISSN: 2535-1036

LANGUAGE
LITERATURE

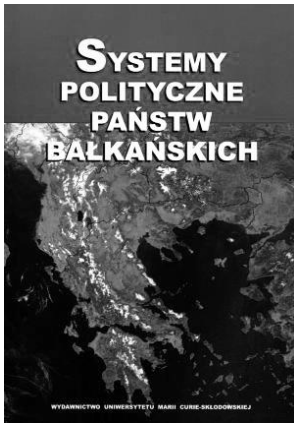
Scientific Philological Journal

Sofia

2017, No 1–2, 304–305

Книжовен преглед

ЗА БАЛКАНИТЕ И БЪЛГАРИЯ В ПОЛИТОЛОГИЧЕСКА ПЕРСПЕКТИВА

Bichta, T., Podolak, M. (Red.). *Systemy polityczne państw bałkańskich*. Lublin, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2012, ISBN: 978-83-7784-245-4, 447 s.

Балканският полуостров отдавна е обект на подчертан интерес в Полша, особено в средите на историци и политолози. Какви са причините за това? Струва ми се, че главните дразнителни се крият в неимоверно сложните исторически процеси, както и в многообразието на региона – културно, етническо и верско.

Най-адекватното понятие, характеризиращо Балканите днес, изглежда се крие в думата „богатство“, която тук разгръща семантичния си потенциал в цялата му пълнота. Без съмнение представата за богатство включва в себе си и хаоса като неотменим белег на многообразието. Но балканският „хаос“ може да бъде възприеман и творчески, следователно като позитивна категория. Мнозина, обаче, застъпват противоположно мнение, едновременно причина и следствие на остро критични или негативни нагласи към Полуострова. Не бива да се забравя и това, че тъкмо на Балканите изследователят може лесно да изгу-

би ориентация във вихъра на историческите процеси. Тъй като миналото на балканските държави най-често е техен общ опит, то е било представяно от две перспективи – на страничния вътрешен и на изцяло външния поглед. Независимо от това, всяко пътешествие през така сложно структурирано минало изисква неопитният наблюдател да намери надежден „предводител“, който да въвежда по обективен начин в действителност, строго отличаваща се от парадигмата на „туристическото“ мислене. Подобен предводител може да бъде сборникът „Политическите системи на балканските държави“, публикуван през 2012 г. от издателството на Университета „Мария Кюри-Склодовска“ в Люблин. Въпреки многобройния авторски колектив, по форма, стил и съдържание тази книга е ясно структурирана и последователна, което гарантира лесна навигация из политическите територии на Полуострова.

Сборникът, насочен към студенти и читатели с интерес към политологията и конституционализма, съдържа 13 раздела, описващи политическите системи на Албания, Босна и Херцеговина, България, Гърция, Косово, Македония, Румъния, Словения, Сърбия, Турция, Хърватия и Черна гора. Изложенията за отделните държави са подредени по полския азбучен ред, а отделен раздел разглежда общественополитическите процеси след разпадането на Югославия. Изложението на материала има единна структура, която улеснява интуитивната ориентация в проблематиката и сравнителните наблюдения

върху държавното устройство на отделните страни. Проследеното формиране на политическите системи на всяка от дванадесетте държави всъщност представлява тяхна резюмирана история, обособена като въведение към всяка от главите за отделните държави. Към уводната информация се прилагат и данни за географското положение, административното деление и броя на населението с етническите малцинства във всяка страна. Конкретният детайлен анализ на държавното устройство се излага в подразделите „Конституция и управленски принципи“. В подразделите под наслов „Парламент“ подробно се коментира спецификата във функционирането на парламентарните системи в контекста на приетите национални конституции. Следващ подраздел от общата структура обхваща организацията и същността на изпълнителната власт. Той се затваря от хронологически таблици с премиерите на отделните държави. Пети подраздел е посветен на функциите и компетенциите на президентската институция във всяка балканска страна, като отново съдържа таблици с досегашните държавни глави, техния мандат и партийна принадлежност. Съдебната власт е разглеждана в шести подраздел, където акцентът пада върху структурите и компетенциите на съдебните органи. Последният подраздел в главите за отделните държави обхваща партийните системи. Информацията в тези части засяга главно уставите на организациите, властовите преходи, провеждането на избори и формирането на коалиции. Финалните подраздели приключват с таблици, съпоставящи водещите политически движения във всяка страна.

Сборникът „Политическите системи на балканските държави“ е четиво, което онагледява и анализира по ясен начин политическата реалност на Балканите. За полските балканисти познаването на изданието е задължително. Въпреки това, в него остро изпъкват и няколко минуса. Поразява например твърдението от главата за България, че страната е реагирала негативно срещу създаването на ма-

кедонската държава. В светлината на елементарните факти такава теза е абсурдна, защото не отчита, че именно България е първата страна, признала независимостта на Македония на 15 януари 1992 г.

Наистина, споровете между България и младата република относно етническият характер на славяните от Македония продължават да са актуални, но едва ли са повод да се твърди, че София е била срещу създаването на независима македонска държава. Авторите, предпочели да поддържат подобни тезиси, би трябвало най-малкото да посочат, че въпреки своята позиция, България е признала, при това *първа*, независимостта на бившата югославска република. За жалост, този факт е подминат в изложението.

Пореден спорен елемент в сборника е появата на името Добри Мошилов, посочен като ръководител на фашистко правителство в България от името на непълнолетния цар Симеон II. Това твърдение е подкрепено от единствен източник в бележка под линия и явно става дума за Добри Божилов, министър-председател на 59-ото правителство на България (1943–1944). За съжаление, посочените тук примери свидетелстват, че представянето на България в обзорните студии (студията за България е дело на Марек Жмигродзки и Малгожата Подолак, а за Македония – на Томаш Бихта не само поражда съмнения относно терминологическата и библиографската коректност, но и оставя основателни впечатления за недоброжелателно представяне на българската политика спрямо Република Македония.

В обобщение се наемам да твърдя, че въпреки някои безспорни недостатъци, сборникът „Политическите системи на балканските държави“ заема важно място в съвременната полска книжнина за Полуострова, защото представя основна информация от областта на историята и политиката на все така разнородното и мъчно за обзорен безпристрастен поглед пространство на Балканите.

ARTUR TUROWSKI

Люблински католически университет

„Йоан Павел II“

✉ artturowski@gmail.com